

JAKUB KOSOWSKI, NATALIA ZIELIŃSKA-BURDA

***Narzędzia ochrony
osób pokrzywdzonych
przestępstwem, świadków
i osób im najbliższym oraz
pomocy dla nich***

Aktualne informacje

JAKUB KOSOWSKI, NATALIA ZIELIŃSKA-BURDA

***Narzędzia ochrony
osób pokrzywdzonych
przestępstwem, świadków
i osób im najbliższych oraz
pomocy dla nich***

Aktualne informacje

Broszura powstała w ramach projektu „Standaryzacja świadczonej pomocy w ramach Sieci Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem jako narzędzie zwiększenia efektywności świadczonej pomocy na rzecz osób pokrzywdzonych przęstwem oraz osób im najbliższych” współfinansowanego ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości.

www.funduszsprawiedliwosci.gov.pl

ISBN 978-83-67843-10-2

KONSULTACJA MERYTORYCZNA Róża Otręba

REDAKCJA Renata Żelik

PROJEKT SERII studioformat.pl

DTP Marta Turska

WYDAWCA NARRACJE na zlecenie Stowarzyszenia Wspierania Aktywności

BONA FIDES

NAKŁAD 1000 egz.

Spis treści

Wstęp /5

DR JAKUB KOSOWSKI **Ustawa antyprzemocowa 2.0 – skuteczniejsza ochrona osób pokrzywdzonych od 22.06.2023 r.** /7

- „Przemoc domowa” zamiast „przemocy w rodzinie” /7
- Osoby chronione /8
- Sprawca, czyli osoba stosująca przemoc domową /10
- Kluczowe nowości w procedurze „Niebieskie Karty” /10
- Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową /11
- Nowe wykroczenie /11

DR JAKUB KOSOWSKI **Nowe środki ochrony osób dotkniętych przemocą domową** /13

DR JAKUB KOSOWSKI **Zmiany wprowadzone tzw. Lex Kamilek** /15

- Ocena ryzyka – odebranie dziecka z rodziny /15
- Standardy Ochrony Małoletnich /16
- Analizy poważnych przypadków (*serious case reviews*) /18
- Przesłuchanie małoletniego na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego /19

NATALIA ZIELIŃSKA-BURDA **Aktualna oferta pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem, świadkom i osobom im najbliższym w ramach Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości – podstawowe informacje** /21

- Czym jest Okręgowy Ośrodek Pomocy Pokrzywdzonym Przestępstwem i Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Przestępstwem? /23
- Główne zasady funkcjonowania Okręgowych Ośrodków Pomocy Pokrzywdzonym Przestępstwem /24
- Jak znaleźć Okręgowy Ośrodek Pomocy Pokrzywdzonym Przestępstwem lub Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Przestępstwem najbliższego miejsca zamieszkania osoby pokrzywdzonej przestępstwem? /25

- W jaki sposób skontaktować się z Okręgowym Ośrodkiem Pomocy Pokrzywdzonym Prześpstwem? /26
- Kto może skorzystać z pomocy w Okręgowym Ośrodku Pomocy Pokrzywdzonym Prześpstwem? /26
- Jakie są dokumenty uprawdpodobniające pokrzywdzenie prześpstwem? /27
- W jakich przypadkach status osoby uprawnionej do korzystania z pomocy Okręgowego Ośrodku Pomocy Pokrzywdzonym Prześpstwem wygasa? /27
- Jakie formy pomocy są realizowane w ramach Programu Pomocy Osobom Pokrzywdzonym na lata 2022–2025 w Okręgowych Ośrodkach Pomocy Pokrzywdzonym Prześpstwem oraz w Lokalnych Punktach Pomocy Pokrzywdzonym Prześpstwem? /28
- Jakie kryteria powinno spełniać miejsce świadczenia pomocy? /31
- Infolinia Funduszu Sprawiedliwości /32

O autorach /35

- Jakub Kosowski /35
- Natalia Zielińska-Burda /35

Wstęp

Oddajemy w Państwa ręce ostatnią broszurę przygotowaną i wydaną w ramach projektu „Standaryzacja świadczonej pomocy w ramach Sieci Pomocy Pokrzywdzonym Prześstępstwem jako narzędzie zwiększenia efektywności świadczonej pomocy na rzecz osób pokrzywdzonych przześstępstwem oraz osób im najbliższych” współfinansowanego ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości.

Szczególnie jest to, że zamykamy projekt tematyką, którą poruszyliśmy w pierwszych naszych broszurach wydanych w 2020 r. Kilkuletnie obserwacje efektywności rozwiązań wprowadzonych ustawą antyprzemocową w 2020 r. spowodowały przygotowanie udoskonaleń już funkcjonujących przepisów prawa lub wprowadzenie nowych rozwiązań prawnych. Tak samo doświadczenie realizacji działań pomocowych dla osób pokrzywdzonych przześstępstwem, świadków i osób im najbliższych w ramach Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości w latach 2019–2021, stało się podstawą do wprowadzenia zmian w systemie pomocy wyżej wymienionym grupom osób na lata 2022–2025. Zmiany zarówno w przepisach dotyczących ochrony osób dotkniętych przemocą domową, jak i w systemie pomocy osobom pokrzywdzonym przześstępstwem, świadkom i osobom im najbliższym są krokiem naprzód ku poprawie sytuacji osób pokrzywdzonych przześstępstwem w Polsce i na tych zmianach skupiamy się w tej broszurze.

Róża Otręba

DR JAKUB KOSOWSKI

Ustawa antyprzemocowa 2.0 – skuteczniejsza ochrona osób pokrzywdzonych od 22.06.2023 r.

Kilkuletnie doświadczenia pandemii COVID i obserwacji zjawiska przemocy domowej przez pryzmat rozwiązań wprowadzonych w 2020 r. ustawą antyprzemocową spowodowały przygotowanie kolejnych propozycji zmian. Miały one na celu jeszcze bardziej zwiększyć ochronę pokrzywdzonych oraz wypełnić luki zaobserwowane w zakresie codziennego funkcjonowania osób pokrzywdzonych po zastosowaniu nakazu opuszczenia lokalu mieszkalnego/ zakazu zbliżania się.

„Przemoc domowa” zamiast „przemocy w rodzinie”

Zmiana z pozoru techniczna, jednak przekłada się na istotne zmiany dotyczące kręgu osób chronionych przez prawo. Dotychczas „przemoc w rodzinie” była określana jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób będących członkami rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Nowa definicja poszerza ten zakres i kładzie nacisk na specyficzne akcenty tego zjawiska. „Przemoc domowa” to jednorazowe albo

powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej. Podkreślono istnienie przewagi fizycznej, psychicznej lub ekonomicznej, mogącej występować łącznie lub oddzielnie. Istotne jest natomiast wykazanie wykorzystywania przewagi.

Definicja ustawowa podaje katalog takich zachowań, jednak nie jest to katalog zamknięty. Wymieniono w nim:

- 1) zachowanie narażające osobę doznającą przemocy domowej na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- 2) zachowanie naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- 3) zachowanie powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u osoby doznającej przemocy domowej cierpienie lub krzywdę,
- 4) zachowanie ograniczające osobie doznającej przemocy domowej dostęp do środków finansowych lub możliwość podjęcia pracy czy uzyskania samodzielności finansowej albo pozabawiające ją tego,
- 5) zachowanie istotnie naruszające prywatność osoby doznającej przemocy domowej lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Taki katalog zawiera sytuacje najczęściej występujące w praktyce. Szczególnie ważne jest uznanie za przemoc domową działań za pomocą środków komunikacji elektronicznej, co jest obecnie niezwykle częstym zjawiskiem.

Osoby chronione

Dotychczasowe przepisy wprowadzały zamknięty/wąski katalog osób chronionych, nieadekwatny do współczesnych wyzwań. Zaliczano do niego:

- małżonka,
- wstępnego,
- zstępnego,
- rodzeństwo,

- powinowatego w tej samej linii lub stopniu co osoby wymienione powyżej,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia oraz jej małżonka,
- osobę pozostającą we wspólnym pożyciu (tj. konkubenta, partnera – istotne było wykazanie przy wspólnym pożyciu trzech kategorii więzów – emocjonalnych, fizycznych, ekonomicznych),
- inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą (tj. każdego współlokatora, nawet jeśli nie był spokrewniony lub powinowacony).

Katalog osób chronionych wprowadzony ustawą antyprzemocową 2.0 obejmuje ponadto:

- małżonka, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione,
- wstępnych, zstępnych i rodzeństwo małżonka oraz ich małżonków,
- małżonków osób wstępnych i zstępnych,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych, a także ich małżonków,
- wstępnych, zstępnych i rodzeństwo osoby pozostającej w stosunku przysposobienia i jej małżonka, a także małżonków wstępnych, zstępnych i rodzeństwo osoby pozostającej w stosunku przysposobienia i jej małżonka,
- osobę pozostającą w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych, zstępnych, rodzeństwo osoby pozostającej obecnie we wspólnym pożyciu oraz jej małżonka, a także małżonków wstępnych, zstępnych, rodzeństwo osoby pozostającej obecnie we wspólnym pożyciu oraz jej małżonka,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkania i gospodarowania,
- małoletniego, wobec którego jest stosowana przemoc domowa lub który jest świadkiem przemocy domowej wobec innych osób.

Nowy katalog w sposób istotny rozszerza krąg osób chronionych przepisami ustawy. Uwzględnia różne warianty i przypadki relacji

osobistych, w tym także po ustaniu formalnych więzów małżeństwa. Szczególnie ważne jest uznanie za osobę dotkniętą przemocą domową małoletniego, który jest jedynie świadkiem stosowania przemocy domowej.

Sprawca, czyli osoba stosująca przemoc domową

Nowelizacja ustawy definiuje osobę stosującą przemoc domową jako osobę pełnoletnią, która dopuszcza się przemocy domowej wobec którejś z wymienionych powyżej osób podlegających ochronie. Osoby niepełnoletnie mogą odpowiadać za przemoc domową na innych zasadach, określonych w ustawie z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

Kluczowe nowości w procedurze „Niebieskie Karty”

Ustawa przewiduje także zmiany w procedurze „Niebieskie Karty”. Na uwagę zasługuje chociażby regulacja obligująca grupę diagnostyczno-pomocową do monitorowania sytuacji osób lub rodzin dotkniętych przemocą domową, a także zagrożonych jej wystąpieniem, również po zakończeniu procedury Niebieskiej Karty (przez 9 miesięcy).

Właściwość miejscową gminy do realizacji procedury „Niebieskie Karty” obecnie ustala się według miejsca zamieszkania osoby doznającej przemocy domowej. W przypadku gdy miejsce zamieszkania osoby stosującej przemoc domową znajduje się w innej gminie niż miejsce zamieszkania osoby doznającej przemocy domowej, w gminie właściwej dla miejsca zamieszkania osoby stosującej przemoc domową może zostać powołana grupa diagnostyczno-pomocowa. W celu usprawnienia pracy wprowadzono również przepis umożliwiający pracę grupy diagnostyczno-pomocowej za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej.

Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową

We wprowadzonych zmianach nie zapomniano o konieczności pracy z osobami stosującymi przemoc domową i rozwoju narzędzi w tym zakresie. Wprowadzono nową formę wsparcia w postaci programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

Nowe wykroczenie

Ustawa antyprzemocowa 2.0 wprowadza nowy rodzaj wykroczenia (art. 66c Kodeksu wykroczeń). Karę ograniczenia wolności i grzywny przewidziano za uporczywe uchylanie się osoby stosującej przemoc domową od udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych. Sankcje za nierealizowanie wymienionych obowiązków mają istotne znaczenie w wymiarze ochrony osób dotkniętych przemocą domową.

Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia wykroczenia może złożyć nie tylko osoba dotknięta przemocą w rodzinie. Obowiązek złożenia zawiadomienia do organów ścigania ma także zespół interdyscyplinarnej grupy diagnostyczno-pomocowej.

Nowe środki ochrony osób dotkniętych przemocą domową

W dniu 15 sierpnia 2023 r. weszły w życie nowe środki ochrony osób dotkniętych przemocą domową. W 2020 r. wprowadzono dwa środki:

- 1) nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,
- 2) zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.

Na podstawie zebranych w ciągu ostatnich dwóch lat doświadczeń stwierdzono luki w ochronie osób dotkniętych przemocą domową poza mieszkaniem i jego najbliższym otoczeniem. Dotyczyło to miejsca pracy, miejsca nauki (szkoła, przedszkole, klub sportowy, instytucja kultury), co, przy braku stosowania innych środków zapobiegawczych w ramach toczącego się postępowania karnego, stanowiło istotny problem dla osób dotkniętych przemocą domową. Dlatego też powyższy katalog uzupełniono o trzy kolejne środki stosowane już przy interwencji, bez konieczności oczekiwania na środki stosowane w postępowaniu karnym:

- 1) Zakaz zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą domową. Musi być wyrażony w metrach, nie tak jak w przypadku dwóch dotychczas obowiązujących środków. Ważne jest, żeby policjant, wskazując odległość, uwzględnił specyfikę wykonywania codziennych obowiązków oraz stopień zagrożenia.

- 2) **Zakaz kontaktowania się z osobą dotkniętą przemocą domową.** Obejmuje wszystkie możliwe formy kontaktu z osobą dotkniętą przemocą domową. Oczywiście najczęściej dotyczy to kontaktowania się przez telefon i środki komunikacji elektronicznej (e-mail, media społecznościowe, komunikatory).
- 3) **Zakaz wstępu w określone miejsca.** Uwzględnia analizę różnych aspektów życia codziennego osoby dotkniętej przemocą domową oraz podejmowane przez nią różne formy aktywności, w tym pracę zawodową, edukację (żłobek, przedszkole, szkoła, uczelnia, placówka opiekuńcza itp.), czas wolny (aktywność kulturalna czy sportowa). W celu zwiększenia ochrony osób dotkniętych przemocą domową, w tym małoletniego świadka, który także zalicza się do tej grupy, wprowadzono zakaz wstępu osoby stosującej przemoc domową w określone miejsca. Zastosowanie takiego zakazu wiąże się z precyzyjnym wskazaniem takiego miejsca po przesłuchaniu osoby dotkniętej przemocą domową. Zakaz wstępu obejmuje teren danego obiektu/placówki wyznaczony ogrodzeniem i wiąże się także z zakazem przebywania na tym terenie. Zakaz ten nie może być stosowany, jeżeli osoba stosująca przemoc jest tam zatrudniona lub pobiera naukę.

Nowe środki mogą być stosowane, jeżeli mamy do czynienia z przemocą domową, w tym istnieje zagrożenie życia lub zdrowia osoby doznającej przemocy. Procedura stosowania nowych środków jest identyczna jak w przypadku nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia oraz zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. Oznacza to, że zastosować może je policjant bezpośrednio podczas interwencji.

Co ważne, wszystkie wymienione wyżej środki mogą być stosowane łącznie. Są także natychmiast wykonalne. Niezastosowanie się do wykonywania nowych środków przez osobę stosującą przemoc domową stanowi wykroczenie (art. 66b Kodeksu wykroczeń) zagrożone karą aresztu, ograniczenia wolności lub grzywny.

Zmiany wprowadzone tzw. Lex Kamilek

Sytuacja przemocy wobec Kamilka i późniejszej śmierci dziecka w maju 2023 r. zbulwersowała opinię publiczną. Stanowiła impuls do szybkiego wprowadzenia zmian w zakresie istniejących procedur stosowanych przez liczne podmioty funkcjonujące w obszarze przemocy domowej – jej zapobiegania i zwalczania. Warto przedstawić kluczowe zmiany, które mogą skutecznie wypełnić istniejące luki prawne, a tym samym ułatwić prace właściwym służbom i instytucjom.

Ocena ryzyka – odebranie dziecka z rodziny

W razie zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową pracownik socjalny zapewnia dziecku ochronę przez umieszczenie go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej (dającej gwarancję zapewnienia dziecku bezpieczeństwa i należytej opieki), w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Decyzję tę pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką, ponadto w miarę możliwości przy wsparciu psychologa. Brak jasnych przesłanek często powoduje obawy wśród pracowników socjalnych dotyczących pociągnięcia do odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Według nowych rozwiązań przed podjęciem decyzji o odebraniu dziecka z rodziny pracownik socjalny w uzgodnieniu z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką dokonuje oceny ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka w kwestionariuszu szacowania ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka. W rozporządzeniu został opracowany jednolity kwestionariusz, na wzór analogicznego kwestionariusza szacowania ryzyka wykorzystywanego przez Policję przy stosowaniu środków z tzw. ustawy antyprzemocowej. Kwestionariusz stanowi zbiór pytań o stan emocjonalny, zdrowie, higienę małego. Wydaje się to skuteczne narzędzie służące prawidłowej diagnozie dotyczącej sytuacji dziecka. Obniża więc ryzyko podjęcia błędnej decyzji i rozwiewa obawy w zakresie odpowiedzialności pracownika socjalnego podejmującego decyzję.

Standardy Ochrony Małoletnich

Ważną zmianą jest także poszerzenie zakresu ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym. Obecnie ustawa ta dotyczy przeciwdziałania zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochrony małych. Dodano obszary niezwiązane bezpośrednio z przestępczością na tle seksualnym. Ustawa będzie w szerokim zakresie odnosiła się do ochrony małych. Kolejną kluczową zmianą jest obowiązek wprowadzenia Standardów Ochrony Małoletnich, co będzie bez wątpienia istotnym wyzwaniem prawnym i organizacyjnym dla zobowiązanych podmiotów.

Obowiązek wprowadzenia Standardów Ochrony Małoletnich ma każdy:

- 1) organ zarządzający jednostką systemu oświaty oraz inną placówką oświatową, opiekuńczą, wychowawczą, resocjalizacyjną, religijną, artystyczną, medyczną, rekreacyjną, sportową lub związaną z rozwijaniem zainteresowań, do której uczęszczają, w której przebywają lub mogą przebywać małe;
- 2) organizator działalności oświatowej, opiekuńczej, wychowawczej, resocjalizacyjnej, religijnej, artystycznej, medycznej, rekreacyjnej, sportowej lub związanej z rozwijaniem zainteresowań przez małe.

Obowiązek wprowadzenia standardów mają także podmioty świadczące usługi hotelarskie oraz turystyczne, a także prowadzące inne miejsca zakwaterowania zbiorowego w zakresie niezbędnym do zapewnienia ochrony małoletnich.

Standardy opracowują oraz ustalają organy wykonawcze wymienionych podmiotów, tj. np. kierownictwo placówek oświatowych, zarząd stowarzyszenia (klubu sportowego, stowarzyszenia turystycznego, kulturalnego). W standardach, w sposób dostosowany do charakteru i rodzaju placówki lub działalności, określa się w szczególności:

- 1) zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a personelem placówki lub organizatora, a w szczególności zachowania niedozwolone wobec małoletnich;
- 2) zasady i procedurę podejmowania interwencji, w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego;
- 3) procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu opiekuńczego oraz w przypadku instytucji, które posiadają takie uprawnienia, osoby odpowiedzialne za wszczynanie procedury „Niebieskie Karty”;
- 4) zasady przeglądu i aktualizacji standardów;
- 5) zakres kompetencji osoby odpowiedzialnej za przygotowanie personelu placówki lub organizatora do stosowania standardów, zasady przygotowania tego personelu do ich stosowania oraz sposób dokumentowania tej czynności;
- 6) zasady i sposób udostępniania rodzicom albo opiekunom prawnym lub faktycznym oraz małoletnim standardów do zaznajomienia się z nimi i ich stosowania;
- 7) osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia;
- 8) sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego;
- 9) wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone;
- 10) zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet;

- 11) procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utrwalonymi w innej formie;
- 12) zasady ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia.

Analizy poważnych przypadków (*serious case reviews*)

Na wzór brytyjski wprowadzono analizę zdarzeń, na skutek których małoletni poniósł śmierć lub doznał ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. Dotyczy to przypadków szczególnie bulwersujących opinię publiczną. W uzasadnieniu do projektu ustawy zaznaczono, że główną zasadą tego mechanizmu jest poprawa ochrony dzieci oraz ich dobra poprzez wspieranie wśród praktyków i instytucji kultury uczenia się o tym, co wymaga zmian i jak je osiągnąć. Celem takiej analizy jest ocena funkcjonowania ochrony małoletnich przed krzywdzeniem oraz określenie działań usprawniających jej funkcjonowanie i umożliwiających zapobieganie podobnym zdarzeniom.

Analiza określonego zdarzenia jest prowadzona niezależnie i odrębnie od postępowania karnego, którego celem jest ustalenie winy i odpowiedzialności za popełnienie czynu zabronionego. W toku analizy nie ustala się winy i odpowiedzialności osób za popełnienie innego czynu zabronionego lub przewinienia dyscyplinarnego związanego z okolicznościami analizowanego zdarzenia ani odpowiedzialności instytucji lub innych organów.

Przy Ministrze Sprawiedliwości działa Zespół ds. Analizy Zdarzeń, na skutek których małoletni poniósł śmierć lub doznał ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, jako organ pomocniczy ministra. Członków Zespołu powołuje Minister Sprawiedliwości. Ich kadencja trwa cztery lata. W skład Zespołu ds. Analizy Zdarzeń wchodzi siedmiu stałych ekspertów: po jednym z dziedziny prawa, pediatrii, psychologii, psychiatrii, pedagogiki, socjologii oraz pracy socjalnej albo resocjalizacji. Przewodniczący Zespołu powołuje grupę ekspertów do przeprowadzenia analizy określonego zdarzenia. W skład tej grupy wchodzi co najmniej dwóch stałych ekspertów oraz eksperci powołani na potrzeby przygotowania konkretnej analizy.

W toku analizy określonego zdarzenia, którą sporządza się w formie raportu, należy w szczególności:

- 1) wskazać okoliczności śmierci małoletniego lub doznania przez niego ciężkiego uszczerbku na zdrowiu;
- 2) ustalić sytuację małoletniego przed jego śmiercią lub doznaniem ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, w tym sytuacji opiekuńczo-wychowawczej;
- 3) ustalić charakter i rodzaj działań instytucji państwowych i samorządowych lub innych organów, instytucji i placówek, zw. dalej właściwymi organami lub instytucjami, podejmowanych wobec:
 - a) małoletniego,
 - b) rodzeństwa małoletniego,
 - c) rodzica małoletniego albo jego opiekuna prawnego lub faktycznego bądź innych osób, które mogły mieć wpływ na sytuację małoletniego – zanim doszło do jego śmierci lub doznania przez niego ciężkiego uszczerbku na zdrowiu;
- 4) wskazać podstawę prawną działań właściwych organów lub instytucji;
- 5) przeanalizować działania właściwych organów lub instytucji, w szczególności w zakresie sposobu faktycznego realizowania przyznanych uprawnień i wykonywania ciężących na nich obowiązków oraz reagowania na zagrożenie życia lub zdrowia małoletniego;
- 6) ustalić, czy występują uchybienia w zakresie ochrony małoletnich utrudniające ujawnianie i prawidłowe reagowanie na przypadki krzywdzenia małoletnich;
- 7) opracować wnioski końcowe i sformułowania zaleceń dla właściwych organów lub instytucji mające na celu poprawę ochrony małoletnich przed krzywdzeniem.

Przesłuchanie małoletniego na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego

Bardzo pozytywnie należy ocenić zmianę przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, które dotyczą przebiegu wysłuchania małoletniego, i uzupełnienia regulacji tej procedury w postępowaniu cywilnym. Wprowadzona zmiana upodabnia tę procedurę do standardów przesłuchania

małoletniego w postępowaniu karnym (art. 185a i nast. k.p.k.) i daje dużą szansę ochrony przed wtórną wiktymizacją.

Wprowadzono kilka istotnych zmian:

- 1) Wysłuchanie nie jest obligatoryjne. Jeżeli przed sądem dziecko odmawia udziału w wysłuchaniu, sąd odstępuje od tej czynności.
- 2) Wysłuchanie dziecka może nastąpić tylko raz w toku postępowania, chyba że dobro dziecka wymaga ponownego przeprowadzenia tej czynności lub potrzebę ponownego wysłuchania zgłasza dziecko. Ponowne wysłuchanie dziecka przeprowadza ten sam sąd, chyba że jest to niemożliwe lub stoi temu na przeszkodzie dobro dziecka.
- 3) Wysłuchanie dziecka następuje na posiedzeniu niejawnym, które odbywa się w odpowiednio przystosowanych pomieszczeniach w siedzibie sądu lub, jeżeli dobro dziecka tego wymaga, poza jego siedzibą. W wysłuchaniu dziecka, oprócz sędziego, może brać udział wyłącznie biegły psycholog, jeżeli z uwagi na stan zdrowia, rozwój umysłowy lub wiek dziecka niezbędne jest zapewnienie mu pomocy psychologicznej podczas wysłuchania albo zachodzi konieczność udzielenia pomocy sędziemu w zakresie rozpoznania potrzeb dziecka podczas wysłuchania.
- 4) Z przebiegu wysłuchania dziecka sporządza się notatkę urzędową. Przebiegu wysłuchania dziecka nie utrwała się za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk.

NATALIA ZIELIŃSKA-BURDA

Aktualna oferta pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem, świadkom i osobom im najbliższym w ramach Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości – podstawowe informacje

Powołany w 2012 r. Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, a obecnie Fundusz Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości, kieruje do osób pokrzywdzonych przestępstwem, świadków i osób im najbliższych unikalny w skali Polski pod kątem jakości oraz różnorodności zespół uzupełniających się form wsparcia. Oferta Funduszu Sprawiedliwości dla tej grupy docelowej na przestrzeni minionych lat została udoskonalona i zróżnicowana pod kątem zmieniającej się sytuacji osób pokrzywdzonych, ich potrzeb, a także na skutek uwzględnienia dynamiki zjawiska przestępczości w Polsce. Oferta mogła być jeszcze bardziej dostosowana do potrzeb osób pokrzywdzonych przestępstwem, świadków i osób im najbliższych dzięki szerokim konsultacjom, które Ministerstwo Sprawiedliwości zleciło firmie zewnętrznej. Konsultacje te odbywały się w drugiej połowie 2019 r. – w jednym z grupowych wywiadów wzięła udział reprezentantka naszego podmiotu: Stowarzyszenia Wspierania Aktywności „Bona Fides”. Podczas konsultacji pracownicy Okręgowych Ośrodków Pomocy Pokrzywdzonym Przemocą z różnych lokalizacji mogli wypowiedzieć się na temat ważnych aspektów systemu organizacji pomocy dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, świadków i osób im najbliższych realizowanych w latach 2019–2021. Dzięki m.in. tym działaniom oferta w latach 2022–2025 jest maksymalnie dostosowana do potrzeb osób uprawnionych, a zespół specjalistów

w jednym miejscu zapewnia niesienie pomocy w sposób interdyscyplinarny – przynoszący najlepsze rezultaty dla osób pokrzywdzonych przestępstwem w sytuacji powrotu do równowagi i radzenia sobie ze skutkami pokrzywdzenia przestępstwem.

Jak wiadomo, istnieje wiele kategorii przestępstw, którymi może zostać pokrzywdzony człowiek. W minionym czasie, na skutek zmian w przepisach, wyróżniono więcej rodzajów przestępstw przemocy, tj. przemoc fizyczną, psychiczną, ekonomiczną, seksualną oraz cyberprzemoc. W praktyce osób pracujących z osobami pokrzywdzonymi przestępstwem okazuje się, że jedna osoba może być pokrzywdzona przez więcej niż jedno przestępstwo, rodzi to potrzebę zróżnicowanego wsparcia, zaangażowania specjalistów z różnych dziedzin jednocześnie, a także współpracy między różnymi instytucjami niosącymi pomoc osobom pokrzywdzonym przestępstwem, co również jest założeniem działania Funduszu Sprawiedliwości.

Efektywnej organizacji ogólnopolskiego systemu pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem, świadkom oraz osobom im najbliższym służy Program Pomocy Osobom Pokrzywdzonym na lata 2019–2025 (aktualizacja nr 4).

Program skierowany jest do jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych i niedziałających w celu osiągnięcia zysku – stowarzyszeń, fundacji, organizacji i instytucji.

Beneficjentami Programu są osoby pokrzywdzone w wyniku przestępstw, osoby im najbliższe oraz świadkowie i osoby im najbliższe.

Czym jest Okręgowy Ośrodek Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem i Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem?

Okręgowy Ośrodek Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem to miejsca specjalistycznej i bezpłatnej pomocy dla:

- osób pokrzywdzonych przepęstwem,
- świadków przepęstw,
- osób najbliższych osobom pokrzywdzonym przepęstwem oraz świadkom.

Okręgowy Ośrodek Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem prowadzi swoją działalność w dużych miastach – siedzibach sądów rejonowych i rozszerzają swoją działalność o Lokalne Punkty Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem w celu zwiększenia dostępności pomocy. Jednym z działań Programu Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem na lata 2019–2024 (aktualizacja) jest zapewnienie osobom pokrzywdzonym przepęstwem i świadkom przepęstw dostępu do odpowiedniej pomocy świadczonej na tym samym poziomie, na terenie całej Polski poprzez zapewnienie punktów pomocy, co do zasady, na terenie każdego powiatu. Działania te są współfinansowane ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości. Powstałe ośrodki i ich lokalne punkty tworzą Sieć Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przepęstwem na terenie całego kraju.

Każdy Okręgowy Ośrodek Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem ma swoje filie ułatwiające osobom uprawnionym dostęp do skorzystania z pomocy.

W ramach projektu realizowanego na zlecenie Ministra Sprawiedliwości w ramach Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, zw. dalej Funduszem Sprawiedliwości, w całej Polsce jest obecnie 3051 miejsc świadczenia pomocy dla osób pokrzywdzonych przepęstwem, osób im najbliższych i świadków przepęstw.

¹ <https://www.funduszsprawiedliwosci.gov.pl/pl/znajdz-osrodek-pomocy/> [dostęp: 23.08.2023 r.].

Jednym z założeń działalności Sieci jest interdyscyplinarna współpraca pomiędzy instytucjami zajmującymi się pomocą osobom pokrzywdzonym przestępstwem tak, aby udzielone, kompleksowe wsparcie pozwoliło powrócić im do stanu emocjonalnego sprzed traumatycznego zdarzenia. Okręgowe Ośrodki Pomocy Pokrzywdzonym Przemocą współpracują z jednostkami samorządu terytorialnego, Policją, wymiarem sprawiedliwości, służbami pomocy społecznej, szkołami, szpitalami oraz organizacjami pozarządowymi, kościelnymi i innymi w zakresie świadczenia efektywnej pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem.

Główne zasady funkcjonowania Okręgowych Ośrodków Pomocy Pokrzywdzonym Przemocą

- 1) Udzielanie bezpłatnej pomocy jak najwcześniej po doświadczeniu przestępstwa.
- 2) Udzielanie specjalistycznej i interdyscyplinarnej pomocy w jednym miejscu.
- 3) Realizowane wsparcie wynika bezpośrednio z następstw doświadczonego przestępstwa oraz ma na celu wyłącznie łagodzenie skutków przestępstwa.
- 4) Łączenie form wsparcia w postaci specjalistycznego doradztwa z formami pomocy praktycznej.
- 5) Udzielanie specjalistycznej pomocy w zakresie, z którego osoba pokrzywdzona przestępstwem, świadek lub osoba im najbliższa nie skorzystała w innym miejscu pomocy.
- 6) Wsparcie jest udzielane do pięciu lat od czasu doświadczenia przestępstwa lub wystąpienia jego skutków; w szczególnie uzasadnionych przypadkach (np. wypadek komunikacyjny, przestępstwa seksualne, przemoc) podmiot może udzielać pomocy w czasie dłuższym niż pięć lat od dnia stwierdzenia przestępstwa, popełnienia czynu lub wystąpienia skutków przestępstwa.

Udzielenie pomocy na wniosek uprawnionego bądź z inicjatywy podmiotu może nastąpić po spełnieniu poniższych warunków:

- a) wypełnienie przez pokrzywdzonego, świadka, osobę najbliższą lub osobę pierwszego kontaktu w sposób kompletny wniosku o udzielenie pomocy;
- b) przedłożenie przez pokrzywdzonego, świadka lub osobę najbliższą dokumentów potwierdzających okoliczności wskazane we wniosku, a w przypadku ich braku – przeprowadzenie przez podmiot wywiadu w celu uprawdopodobnienia pokrzywdzenia przestępstwem, co powinno mieć swoje odzwierciedlenie w treści wniosku;
- c) wyrażenie przez pokrzywdzonego, świadka lub osobę najbliższą zgody na przetwarzanie jego danych osobowych.

Jak znaleźć Okręgowy Ośrodek Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem lub Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem najbliższej miejsca zamieszkania osoby pokrzywdzonej przystępstwem?

1) Należy wejść na stronę:

<https://www.funduszsprawiedliwosci.gov.pl>, kliknąć w zakładkę „Potrzebujesz pomocy”, a następnie zakładkę „Znajdź ośrodek pomocy” i wpisać miasto/miejscowość. Wyniki wyszukiwania automatycznie znajdzie najbliższy Okręgowy Ośrodek Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem lub Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem na wybranym terenie.

2) W celu otrzymania informacji i wsparcia z Funduszu Sprawiedliwości, można skontaktować się z Linią Pomocy Pokrzywdzonym pod numerem **+48 222 309 900** lub można skierować wiadomość na adres e-mail **info@numeros.pl**.

W jaki sposób skontaktować się z Okręgowym Ośrodkiem Pomocy Pokrzywdzonym Prześpstwem?

Kontakt z miejscem świadczenia pomocy odbywa się poprzez osobistą wizytę w wybranym Okręgowym Ośrodku/ Lokalnym Punkcie Pomocy Pokrzywdzonym Prześpstwem, kontakt telefoniczny lub e-mailowy. Ich wykaz jest dostępny na stronie Funduszu Sprawiedliwości: **<https://www.funduszsprawiedliwosci.gov.pl>**. Istnieje także możliwość złożenia wniosku o udzielenie pomocy w Okręgowym Ośrodku/ Lokalnym Punkcie Pomocy Pokrzywdzonym Prześpstwem poprzez ogólnopolską platformę ePUAP.

Kto może skorzystać z pomocy w Okręgowym Ośrodku Pomocy Pokrzywdzonym Prześpstwem?

- 1) Osoba pokrzywdzona przespstwem, czyli osoba, której dobro chronione prawem, takie jak zdrowie, nietykalność cielesna, własność, cześć, dobre imię, wolność seksualna w wyniku przespstwa zostało naruszone lub zagrożone.
- 2) Osoba najbliższa osobie pokrzywdzonej przespstwem, czyli każdy, którego najbliższa osoba (np. członek rodziny, osoba pozostająca pod stałą opieką) została pokrzywdzona w wyniku przespstwa.
- 3) Świadek, czyli każda osoba fizyczna, która zna jakieś okoliczności mogące mieć znaczenie dla przebiegu i rozstrzygnięcia postępowania karnego.
- 4) Osoba najbliższa świadka przespstwa, czyli każdy, którego najbliższa osoba (np. członek rodziny, osoba pozostająca pod stałą opieką) zna jakieś okoliczności mogące mieć znaczenie dla przebiegu i rozstrzygnięcia postępowania karnego.

Jakie są dokumenty uprawdopodobniające pokrzywdzenie przestępstwem?

Osoba zainteresowana uzyskaniem wsparcia w Okręgowym Ośrodku/ Lokalnym Punkcie Pomocy Pokrzywdzonym Przeszestępstwem na etapie składania wniosku o udzielenie pomocy powinna przedłożyć dokumentację potwierdzającą zasadność ubiegania się o pomoc oraz uprawdopodobnić pokrzywdzenie przestępstwem, czyli wskazać okoliczności, które świadczyć mogą o tym, że osoba ubiegająca się o pomoc jest pokrzywdzona przestępstwem i w związku z tym wymaga interdyscyplinarnej pomocy. Do tego typu dokumentacji należą: odpisy wyroków, zarządzeń, postanowień wydanych w postępowaniu karnym, zawiadomienia pokrzywdzonego lub świadka, zawiadomienie o wszczęciu śledztwa, odpisy zaświadczeń lekarskich dotyczących doznania uszczerbku na zdrowiu, obdukcja lekarska, wezwanie na świadka itp. W przypadku braku dokumentów pracownik Ośrodka/ Lokalnego Punktu przeprowadzi wywiad w celu uprawdopodobnienia pokrzywdzenia przestępstwem.

W jakich przypadkach status osoby uprawnionej do korzystania z pomocy Okręgowego Ośrodka Pomocy Pokrzywdzonym Przeszestępstwem wygasa?

W przypadku prawomocnego uniewinnienia oskarżonego lub prawomocnego całkowitego umorzenia postępowania z powodu braku znamion czynu zabronionego specjalista jest zobowiązany zaprzestać dalszego udzielania pomocy osobie uprawnionej w sprawie, która była przedmiotem wyroku uniewinniającego lub stwierdzenia umorzenia postępowania z powodu braku znamion czynu zabronionego.

Jakie formy pomocy są realizowane w ramach Programu Pomocy Osobom Pokrzywdzonym na lata 2022–2025 w Okręgowych Ośrodkach Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem oraz w Lokalnych Punktach Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem?

W ramach Okręgowych Ośrodków Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem oraz w ramach Lokalnych Punktów Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem jest realizowana bezpłatna, specjalistyczna i kompleksowa pomoc dla osób pokrzywdzonych przepęstwem, świadków oraz osób im najbliższych.

Okręgowe Ośrodki Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem czynne są od poniedziałku do piątku przez 7 godzin dziennie oraz przez 5 godzin w soboty. Lokalne Punkty Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem zapewniają dostęp do pomocy dwa razy w tygodniu, od poniedziałku do soboty, w wymiarze 5 godzin dziennie. Dni i godziny osobistych dyżurów osób pierwszego kontaktu są stałe. Szczegółowych informacji prosimy szukać na stronie internetowej: <https://www.funduszsprawiedliwosci.gov.pl>, gdzie zamieszczony jest harmonogram pracy poszczególnych miejsc świadczenia pomocy w całej Polsce.

Oferta dostępna w każdym Okręgowym Ośrodku Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem dla osób pokrzywdzonych przepęstwem oraz osób im najbliższych:

- 1) organizowanie i finansowanie pomocy prawnej, w tym alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów;
- 2) organizowanie i finansowanie pomocy tłumacza w celu udzielenia pomocy prawnej osobie uprawnionej, jeżeli nie posługuje się w wystarczającym stopniu językiem polskim, do czasu wszczęcia postępowania przygotowawczego;

- 3) organizowanie i finansowanie pomocy tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika w celu udzielenia pomocy prawnej;
- 4) pokrywanie kosztów związanych z psychoterapią, pomocą psychiatryczną lub psychologiczną;
- 5) organizowanie i finansowanie pomocy udzielanej przez osobę pierwszego kontaktu;

Pomoc osób pierwszego kontaktu oraz specjalistów udzielających świadczeń z pkt. 1–4 udzielana jest podczas spotkań bezpośrednich oraz za pośrednictwem środków komunikacji na odległość. W szczególnie uzasadnionym przypadku podmiot może udzielić pomocy w miejscu przebywania pokrzywdzonego przestępstwem. Skorzystanie z pomocy specjalistów możliwe jest po uprzednim umówieniu poprzez skontaktowanie się z osobą pierwszego kontaktu. Dostęp do pomocy specjalistów możliwy jest od poniedziałku do piątku pomiędzy 7.00 a 20.00 oraz w soboty pomiędzy 7.00 a 15.00. Godziny przyjęć specjalistów nie są stałe.

- 6) pokrywanie kosztów świadczeń zdrowotnych, lekarstw w zakresie, w którym lek nie podlegałby refundacji, lub w części, w której nie jest refundowany, wyrobów medycznych, w tym materiałów opatrunkowych, przedmiotów ortopedycznych oraz środków pomocniczych, w zakresie niezbędnym w procesie leczniczym doznanego uszczerbku na zdrowiu wynikającego z przestępstwa lub jego następstw; w ramach tego świadczenia możliwa jest także realizacja działań związanych z rehabilitacją osób pokrzywdzonych przestępstwem;
- 7) pokrywanie kosztów związanych z kształceniem w szkołach i przedszkolach publicznych, w tym w ramach indywidualnego nauczania, odpowiednio do wieku i potrzeb edukacyjnych osób uprawnionych;

- 8) pokrywanie kosztów związanych z opieką nad dziećmi w żłobkach i klubach dziecięcych prowadzonych przez gminy na podstawie przepisów ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 75 z późn. zm.);
- 9) organizowanie i finansowanie szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe oraz pokrywanie kosztów egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe;
- 10) pokrywanie kosztów czasowego zakwaterowania lub udzielania schronienia;
- 11) finansowanie okresowych dopłat do bieżących zobowiązań czynszowych i opłat za energię ciepłą, energię elektryczną, gaz, wodę, opał, odbiór nieczystości stałych i płynnych za lokal mieszkalny lub dom jednorodzinny, do którego osoba uprawniona posiada tytuł prawny, proporcjonalnie do liczby osób stale zamieszkujących w tym lokalu lub domu;
- 12) usługę dostosowania lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego do potrzeb osoby pokrzywdzonej przestępstwem w przypadku, gdy utrata sprawności fizycznej nastąpiła w wyniku przestępstwa;
- 13) finansowanie przejazdów środkami komunikacji publicznej lub pokrywanie kosztów transportu związanych z uzyskiwaniem świadczeń z punktów 1–10;
- 14) pokrywanie kosztów żywności lub bonów żywnościowych;
- 15) pokrywanie kosztów zakupu odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości i higieny osobistej;
- 16) finansowanie kosztów zorganizowanego wyjazdu uprawnionego małoletniego;
- 17) finansowanie kosztów wyjazdu:
 - a) osoby uprawnionej wraz z małoletnim, nad którym sprawuje pieczę,
 - b) uprawnionego małoletniego wraz z osobą, pod której pieczęą pozostaje, podczas którego będzie udzielana pomoc w postaci poradnictwa psychologicznego, psychoterapii;
- 18) finansowanie robót budowlanych, o których mowa w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2020 r. poz. 1333 z późn. zm.), w tym również przygotowania do realizacji robót budowlanych, w szczególności kosztów opracowania dokumentacji projektowej, przygotowanie gruntu pod budowę,

ekspertyz, świadectw, operatów, prac geologicznych, niezbędnych do realizacji celów wynikających z ustawy;

19) zakup urządzeń i wyposażenia;

20) zakup wartości niematerialnych i prawnych.

Zakup urządzeń i wyposażenia oraz zakup wartości niematerialnych i prawnych obejmuje zakupy przeznaczone dla osób pokrzywdzonych przestępstwem oraz osób im najbliższych.

W każdym Okręgowym Ośrodku Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem dostępne są wszystkie formy wsparcia wymienione w punktach 1–20. Możliwość skorzystania z nich jest jednak uzależniona m.in. od skutków pokrzywdzenia przestępstwem lub od poziomu wykorzystania dostępnych środków na daną kategorię wsparcia.

Oferta dostępna w każdym Okręgowym Ośrodku Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem dla świadków oraz osób im najbliższych:

- 1) organizowanie i finansowanie pomocy tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika w celu udzielenia pomocy psychologicznej;
- 2) pokrywanie kosztów związanych z pomocą psychologiczną, w tym organizowanie i finansowanie pomocy udzielanej przez osobę pierwszego kontaktu.

Jakie kryteria powinno spełniać miejsce świadczenia pomocy?

Zarówno Okręgowe Ośrodki Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem, jak i ich Lokalne Punkty powinny mieścić się w dogodnej lokalizacji, a zatem beneficjenci powinni mieć możliwość dogodnego dojazdu, w tym środkami transportu publicznego. Okręgowe Ośrodki Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem powinny być usytuowane na parterze lub posiadać działającą windę, szczególnie ze względu na potrzeby osób

z niepełnosprawnością. Ośrodek powinien zapewniać dyskrecję beneficjentom pomocy podczas spotkań z osobami pierwszego kontaktu oraz specjalistami; posiadać poczekalnię, pokój do spotkań z osobą pierwszego kontaktu, pokój do spotkań ze specjalistą, łazienkę; być wyposażony w sprzęt oraz meble niezbędne do udzielenia pomocy oraz zapewnienia bezpieczeństwa przetwarzanych danych osobowych. Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem powinien zapewniać dyskrecję podczas spotkań z osobami pierwszego kontaktu i specjalistami oraz powinien być wyposażony w odpowiedni sprzęt oraz meble niezbędne do udzielenia pomocy. Miejsca świadczenia pomocy zostaną oznakowane tablicą informującą o finansowaniu działalności Ośrodka i Lokalnego Punktu ze środków Funduszu Sprawiedliwości.

Infolinia Funduszu Sprawiedliwości

Każdy Okręgowy Ośrodek Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem i Lokalne Punkty mają ustalone stałe godziny dostępności dla osób zgłaszających się w rozkładzie od poniedziałku do soboty. Natomiast poza godzinami pracy Ośrodka oraz Lokalnych Punktów osoby pokrzywdzone przystępstwem, świadkowie oraz osoby im najbliższe mają możliwość korzystania z ogólnopolskiej, anonimowej Linii Pomocy Pokrzywdzonym – Infolinii Funduszu Sprawiedliwości. Celem utworzenia Infolinii było udzielenie natychmiastowej i bezpłatnej pomocy doraźnej osobom pokrzywdzonym przystępstwem, świadkom oraz osobom im najbliższym, w tym osobom pokrzywdzonym zbrojną agresją na Ukrainie. Infolinia dostępna jest całodobowo, w tym w języku angielskim, rosyjskim i ukraińskim, a także stwarza możliwość konsultacji za pomocą języka migowego. Łącząc się z Infolinią, można uzyskać pomoc prawną, psychologiczną, materialną. Z Linią Pomocy Pokrzywdzonym można skontaktować się pod numerem telefonu **+48 222 309 900** lub adresem e-mail: **info@numeros.pl**.

Przedstawiona powyżej aktualna oferta pomocy osobom pokrzywdzonym przystępstwem realizowana ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości stanowi kompleksową i wyczerpującą pomoc dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, jaką jest doświadczenie

przestępstwa. Organizacje pozarządowe realizujące zadania ze środków Funduszu Sprawiedliwości są zobowiązane do realizacji wszystkich świadczeń proponowanych przez Fundusz Sprawiedliwości. Podmioty te pracują w sposób interdyscyplinarny, uwzględniając współpracę specjalistów z różnych instytucji, aby oferowana pomoc była spójna i skuteczna. Ze względu na zmieniającą się sytuację społeczną, demograficzną w kraju, związaną m.in. także z działaniami wojennymi na Ukrainie, jeszcze bardziej potrzebne okazało się wprowadzenie formy pomocy tłumacza dla osób niewładających językiem polskim w wystarczającym stopniu i tłumacza języka migowego. Z różnych powodów, m.in. zmian dotyczących nasilenia popełniania określonych przestępstw w Polsce, sytuacji uchodźców z Ukrainy, pojawiania się co jakiś czas nowych typów przestępstw, np. czynów, które wcześniej nie były karane, konieczne jest dostosowywanie odpowiedniej oferty pomocy dla osób pokrzywdzonych przestępstwami. Dzięki temu możliwe jest stworzenie wszechstronnego i profesjonalnego wachlarza wsparcia adekwatnie do potrzeb i sytuacji osób uprawnionych.

Literatura:

Ministerstwo Sprawiedliwości, Program Pomocy Osobom Pokrzywdzonym na lata 2019–2025 (aktualizacja nr 4).

Fundusz Sprawiedliwości, Ogłoszenia o konkursach ofert, <https://www.funduszsprawiedliwosci.gov.pl/pl/konkursy/pomoc-pokrzywdzonym/konkursy-2022-2025> [dostęp: 10.08.2023 r.].

O autorach:

Jakub Kosowski

Doktor nauk prawnych, wykładowca akademicki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Zajmuje się tematyką postępowania karnego, w tym praw i obowiązków uczestników postępowania, udzielanych pouczeń, prawnych aspektów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz postępowań dyscyplinarnych. Autor kilkudziesięciu wystąpień konferencyjnych oraz publikacji naukowych z zakresu prawa i postępowania karnego, w tym praw i obowiązków uczestników procesu karnego, prawa organizacji pozarządowych. Wykonuje zawód radcy prawnego. Specjalizuje się w sprawach karnych, w tym także z zakresu przemocy w rodzinie.

Natalia Zielińska-Burda

Magister psychologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, absolwentka podyplomowych studiów pedagogicznych w Wyższej Szkole Zarządzania i Administracji w Zamościu. Ukończyła Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie realizowane przez Instytut Psychologii Zdrowia i Niebieską Linie. Posiada 9 lat doświadczenia w pracy z osobami pokrzywdzonymi przestępstwem w Ośrodku Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem jako psycholog oraz osoba pierwszego kontaktu.

EDUKACJA
Bona Fides

- ➔ Chcesz wiedzieć więcej o konferencjach?
- ➔ Interesują Cię wyniki ogólnopolskiej diagnozy potrzeb i funkcjonowania instytucji pomocowych?
- ➔ Chcesz zapoznać się ze standardami pomocy interdyscyplinarnej świadczonej osobom pokrzywdzonym przestępstwem, wypracowanymi w ogólnopolskich debatach?
- ➔ Chcesz mieć dostęp do bezpłatnych materiałów edukacyjnych?

Odwiedź nas: www.wysokiestandardy.pl
Zapisz się na newsletter i bądź na bieżąco!

SKONTAKTUJ SIĘ Z NAMI:

standardy@stowarzyszeniebonafides.pl
tel. 783 510 310, 535 000 523

Stowarzyszenie Wspierania Aktywności
BONA FIDES w liczbach:

- ➔ zespół **60** specjalistów,
- ➔ **17** lat doświadczenia w pomaganiu,
- ➔ **8** lat doświadczenia w realizacji zadań z Funduszu Sprawiedliwości,
- ➔ średnio **4000** osób korzystających z naszej pomocy w jednym roku,
- ➔ zrealizowane **50** projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych przez ostatnie 8 lat.

Stowarzyszenie
Wspierania
Aktywności
BONA FIDES

ul. Niecała 4/5 a
20-080 Lublin
tel. 535 000 523
tel. 783 510 310

biuro@stowarzyszeniebonafides.pl
www.stowarzyszeniebonafides.pl

KRS: 0000168509
PODARUJ NAM 1,5% PODATKU

EDUKACJA
Bona Fides

Stowarzyszenie Wspierania Aktywności **BONA FIDES**

www.stowarzyszeniebonafides.pl

www.wysokiestandardy.pl

Fundusz
Sprawiedliwości

Ministerstwo
Sprawiedliwości

www.funduszsprawiedliwosci.gov.pl

Broszura powstała w ramach projektu „Standaryzacja świadczonej pomocy w ramach Sieci Pomocy Pokrzywdzonym Prześpiństwem jako narzędzie zwiększenia efektywności świadczonej pomocy na rzecz osób pokrzywdzonych przespiniństwem oraz osób im najbliższych” współfinansowanego ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości.